La censura del doblatge

▶ UNA INVESTIGACIÓ DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA APOSTA PER LA SUBTITULACIÓ EN LA TRADUCCIÓ AUDIOVISUAL

M. ESPÍ VALÈNCIA

■ La censura domina el doblatge. O millor l'autocensura. Això manté una investigació d'Universitat de València (UV) sobre la traducció audiovisual, que conclou amb una aposta per la transparència en el doblatge, la subtitulació i qualsevol altra modalitat de traducció audiovisual.

Mabel Richart-Marset, professora de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació, analitza el cas del doblatge des de l'anglés a l'espanyol, d'una escena de la pel·lícula d'animació *Shrek The Third/Shrek Tercero* (Chris Miller i Raman Hui, 2007), on la correcció política «es convertix en un factor de censura». Concretament és la pràctica dels «*wedgies*» i els «*swirlies*», unes bromes pesades a estudiants novells consistents en pujar-los els calçotets fins a introduir-los entre les natges, o introduir-los el cap a l'inodor, respectivament.

En este punt, la traductora del film apunta que actualment la qüestió de l'assetjament «no admet bromes, ja que la pel·lícula es dirigix a un públic infantil i juvenil». Per a atenuar el significat dels conceptes, posa en el seu lloc 'xiclets' i 'mocs enganxats' en el seient d'un dels personatges.

«Imatge falsa de la realitat»

«La proposta de traducció no només manipula el text d'origen, sinó que provoca una imatge falsa de la realitat. No seria res desgavellat referir-se en termes de 'censura'», diu l'experta a l'article «La censura de la correcció política: la traducció audiovisual a escena», publicat en la revista *Quaderns de Filologia*.

El pas següent en el procés de la traducció audiovisual, quan el text traduït passa a l'agent ajustador, revela, també, «com es rebutja esta proposta i s'impedix l'autocensura de la traductora respecte a la paraula «*wedgies*» i s'adapta com 'estirar dels calçotets'». Els «*swirlies*» (el cap dins de l'inodor) van continuar negat-censurats en la fase d'ajust.

Richart-Marset proposa un nou mètode, l'«anàlisi genètica del doblatge», com l'única eina que garantix una transparència «gairebé absoluta de tot el procés i permet identificar els responsables dels actes de manipulació i censura».

El treball de la professora Richart-Marset analitza el doblatge d'una escena de «Shrek The Third» on la correcció política «es convertix en censura»

L'anàlisi del film permet a la investigadora concloure «les raons de correcció política i autocensura que es donen, i com es tracta d'una situació relacionada amb la moralitat-legalitat del moment històric que sorgix el text audiovisual a Espanya, i com este ha determinat l'autocensura de l'agent traductora».

Front a esta «manipulació» en el pas d'un text a l'altre, Mabel Richart assenyala que este fet és «un exemple de com l'ideologema —la capacitat que té un text d'absorbir a l'altre i modificar-ho atenent raons polítiques, culturals, socials, i ideològiques, entre moltes altres— i la contradicció entre textos diferents pot alterar profundament el significat».

Allunyada del text original

El resultat final mostra, en paraules de la investigadora de la UV, que el text anglès i la seua versió espanyola «mantenen una determinada relació d'equivalència» en la qual, però, «s'ha modificat de manera radical el sentit de conceptes relacionats amb parts del cos genito-annals, donant lloc a una traducció no absent d'ironia, bastant allunyada, desgraciadament, del text audiovisual 'original'».

«Tot el col·lectiu que treballem en la comunitat acadèmica o professional de la traducció audiovisual, tenim l'obligació professional i moral de vetllar per una traducció sense censura, perquè en fer això estarem, sens dubte, protegint a la nostra societat», afirma Mabel Richart. Per a garantir la transparència en el procés de traducció, cal disposar del que la investigadora denomina «caixa negra del doblatge i subtitulació», on es troben els documents generats durant el procés de traducció audiovisual.

La traducció d'una escena d'assetjament escolar de «Sherk The Third», centra l'estudi. LEVANTE-EMV